COMUNICAREA NONVERBALĂ A PROFESORULUI ÎN CADRUL LECȚIILOR DE LIMBI STRĂINE

Elena SURDU

CZU: 811.1/.2'22:371.32 lenutza.surdu@mail.ru

The present article studies the issue of the importance of nonverbal communication of the teacher and its role in foreign language lessons. This article focuses on the difference between verbal and nonverbal communication and their aspects, on the main features of nonverbal communication, such as the elements of nonverbal communication and its functions. This article provides an overview of the importance of nonverbal communication in teaching a foreign language.

Comunicarea este procesul prin care se transmit mesaje, informații sau gânduri între un transmițător și unul sau mai mulți receptori.

Există două tipuri de comunicare: comunicarea verbală și comunicarea nonverbală. Conceptul de „comunicare verbală” subînțelege limba, și anume, cuvântul rostit. Potrivit lui Watzlawick [3], comunicarea verbală este un tip de comunicare care are loc între două sau mai multe părți folosind cuvintele. Conceptul de „comunicare nonverbală” și semnificația acesteia în viața de zi cu zi, la locul de muncă și la școală a fost întotdeauna un subiect important. Importanța comunicării nonverbale a fost demonstrată de Albert Mehrabian în 1967.

Potrivit unui studiu, el a concluzionat că doar 5% din mesaj este transmis prin comunicare verbală, în timp ce 38% este transmis prin limbajul folosit și 55% prin limbajul corporal. Comunicarea nonverbală include toate gesturile, expresiile faciale, postura, contactul vizual în timpul unei conversații. Mimica, gesturile, postura, distanța, contactul vizual, îmbrăcămintea, însoțesc și uneori înlocuiesc cuvintele. Toate aceste elemente reprezintă comunicarea nonverbală, care este prezentă în toate interacțiunile interpersonale și intervine implicit în relația profesor-elev, având un impact pozitiv asupra procesului educațional. Așadar, în comunicarea de zi cu zi, precum și în comunicarea dintre profesori și elevi, sunt folosite elemente ale comunicării nonverbale, prin care sunt transmise conștient sau inconștient informații care sporesc sau, dimpotrivă, reduc puterea mesajelor verbale.

Funcțiile și elementele comunicării nonverbale. Conform autorilor Mark Hickson, Don W. Stacks și Nina-Jo Moore [2], se disting mai multe funcții ale comunicării nonverbale.

Una dintre aceste funcții este cea de control al interacțiunii, de exemplu, prin intermediul mimicii se poate pune interlocutorului o întrebare sau poate fi solicitată o vorbire mai lentă.

O altă funcție a comunicării nonverbale este transmiterea afectivă a informațiilor și exprimarea sentimentelor, emoțiilor și stărilor de spirit. De exemplu, mâna poate fi folosită pentru a arăta că totul este în regulă sau dacă persoana este nervoasă, supărată, stresată sau fericită.

O altă funcție a comunicării nonverbale, dar și cea mai reprezentativă este cea de susținere sau subliniere a mesajului transmis verbal. De exemplu, ironia poate fi identificată doar cu o privire.

Conform autorilor menționați, sunt distinse o serie de elemente ale comunicării nonverbale. Unul dintre elementele fundamentale ale comunicării nonverbale este mimica. În opinia autorului Ellgring [1], toate mișcările mușchilor faciali care sunt intenționate sau neintenționate se numesc expresii faciale. Aceste mișcări au o durată foarte scurtă și foarte greu de observat individual. Cu ajutorul expresiilor faciale, oamenii transmit starea emoțională și spirituală actuală partenerului de conversație. În cadrul lecțiilor, zâmbetele și încruntările sunt printre cele mai frecvente forme de exprimare facială. De asemenea, profesorul folosește mimica pentru a arăta dacă ceea ce se spune este greu de înțeles sau dacă este ceva interesant.

Un alt element al comunicării nonverbale sunt gesturile, care se referă la mișcările brațelor superioare și inferioare și ale capului, de exemplu umerii ridicați înseamnă „nu știu”. Capul care se sprijină pe palmă indică plictiseală, dar, dimpotrivă, palma (degetul) de pe obraz indică un interes extrem. Cât de bine poate profesorul să mențină atenția elevilor depinde de cât de interesantă este lecția sa și metoda de predare a acesteia. Un aspect important este contactul vizual.

Contactul vizual constant al profesorului împiedică elevii să vorbească colegilor de clasă sau să se ocupe de alte lucruri. Postura spune multe despre interlocutor, cum ar fi ce statut are persoana.

Profesorul în clasă preia rolul de lider și are posibilitatea de a schimba poziția în clasă și își poate duce lecțiile stând așezat sau în

picioare. Plimbarea prin clasă are avantajul că lecțiile sunt mult mai interactive și prietenoase, iar copiii lucrează mai constructiv. Un alt element pe care se pune accent tot mai mult astăzi este distanța.

Aici se disting patru zone: zonă publică, zonă socială, zonă personală și intimă. O intruziune în spațiul personal poate fi rapid privită ca o amenințare și are efecte negative asupra comunicării.

În cadrul lecțiilor, profesorul folosește atât comunicarea verbală, cât și comunicarea nonverbală. Potrivit oamenilor de știință, aceste tipuri de comunicare nonverbală, cum ar fi gesturile, mimica, contactul vizual, postura pot fi folosite pentru a sublinia un mesaj, a transmite informații afective și pentru a controla interacțiunea cu alte persoane și mai ales cu elevii.

Importanța comunicării nonverbale din perspectiva profesorilor și a elevilor. Comunicarea nonverbală este foarte importantă pentru stabilirea unui contact între profesor și elevi, deoarece limbajul corporal este mult mai expresiv. În urma unui sondaj realizat a fost determinat că atât elevii, cât și profesorii consideră că toate tipurile de comunicare nonverbală sunt importante. Mimica, gesturile și contactul vizual redau cel mai bine atunci când profesorul este mulțumit de răspunsul elevului, când îl ascultă cu atenție sau îl încurajează.

În practică, toate elementele comunicării nonverbale sunt folosite de profesori în cadrul diferitelor tipuri de lecție. Atât din perspectiva elevilor, cât și din perspectiva profesorilor, mimica este cel mai important element al comunicării nonverbale în cadrul lecțiilor de limbi străine. Pentru majoritatea elevilor, atât gesturile, cât și expresiile faciale influențează capacitatea de a înțelege și interpreta un mesaj.

Concluzii. Comunicarea la lecțiile de limbi străine are loc atât verbal, cât și în scris, și nonverbal. Eficiența comunicării dintre profesor și elev depinde de concordanța dintre aceste tipuri de comunicare.

Profesorii ar trebui să acorde mai multă atenție aspectelor comunicării nonverbale, deoarece aceste aspecte pot schimba pozitiv modul în care se desfășoară orele, pot crește atractivitatea acestora, colaborarea și participarea elevilor.

Referințe:

1. ELLGRING, Heiner. *Nonverbal expression of psychological states in psychiatric patients*. European Archives of Psychiatric and Neurological Sciences, 1986.

2. HICKSON III, Mark, STACKS, Don W., MOORE, Nina-Jo. *Nonverbal Communication: Studies and Applications*. Los Angeles. Roxbury Publishing Company, 2004.
3. WATZLAWICK, P., BEAVIN, J.H. & JACKSON, D.D. *Menschliche Kommunikation*. Bern: Huber, 2000.